

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.503.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Varstvo narodnih manjšin.

Kdor je slab ter trpi krivico, se je sam ne more obraniti, marveč išče pomoči v zvezi z drugimi, enako krivico trpečimi. Moč organizacije prinaša pomoč in obrambo posameznikom. Ne velja to samo za poedince, temveč tudi za skupine ljudi, ki trpijo krivico. Takšne skupine ljudi so narodne manjšine, ki živijo raztresene po raznih državah. Vsaka prepuščena sama sebi, bi ne imela dovolj moči, da uveljavi svoje pravične zahteve napram državi, ki v njej prebiva. Zato so te narodne manjšine ustvarile med seboj mednarodno organizacijo, ki natanko proučuje stanje posameznih manjšin ter dviga pred svetovno javnostjo svoj glas za zaščito vseh narodnih manjšin. Takšna mednarodna organizacija, ki ji načeluje tržaški Slovenec dr. Vilfan, je imela zadnje dni preteklega meseca svoje letno glavno zborovanje na Dunaju.

Žalostna slika.

Poročila, ki so jih na tem zborovanju podali zastopniki posameznih narodnih manjšin, nudijo sliko o pravici, ki dandanes vlada na svetu. Ta slika je huda obsodba človeške družbe, ki se tako ponaša s svojo kulturo in omiko in s svojim napredkom, pa se v vprašanju pravice in njenega vršenja ne dviga dosti nad višino ali boljše rečeno nad nižino, v kateri se nahaja kak črnski poglavar v Afriki. Po nekaterih kulturnih državah pada celo pod to nižino. So države, ki nečloveško pritiskajo svoje narodne manjšine, hoteč jim vzeti jezik, kateri se je po teh krajih govoril več kot tisoč let. Pregnali so ta jezik iz vseh šol, preganjajo ga iz cerkva ter pričakujejo, da ga bodo kmalu pregnali celo iz zasebnih hiš, od domačih ognjišč, kjer se še uporablja v družinskih razgovorih, v molitvah in pesmih.

Italija ne drži svoje besede.

Dogodi se celo, tako se je poudarjalo na dunajskem zborovanju narodnih manjšin, da sedi takšna država v svetu Zveze narodov, ki je poklican, da moralno ocenjuje in sodi o narodno-manjšinski politiki drugih držav. Država, ki ni pustila lastni narodni manjšini niti ene vaše šole, država, ki je pripadnike narodnih manjšin pregnala v prognanstvo radi tega, ker so širili abecednike, ki so bili napisani v materinem jeziku, država, ki preganja materin jezik v družini, v božjem hramu in pri napisih

na grobnih spomenikih, takšna država naj bi bila poklicana, da sodi o narodno-manjšinskem šolstvu v drugih državah! Ta ugotovitev velja pred vsem za Italijo, ki zatira na smrt slovensko-hrvatsko in tudi nemško narodno manjšino na svojem državnem ozemlju. Da evropsko človeštvo to trpi, da Zveza narodov proti temu ničesar ne ukrene, to je najboljši dokaz za to, kako malo pravičnosti je na svetu in kako slabo je zaščiten dostojanstvo človeka in celega naroda.

Avstrija ne izpolnjuje svoje pravne obveze.

Italija ni na mirovni konferenci prevzela nobene pravne obveznosti za zaščito svojih narodnih manjšin. Hoteli so tudi njej to obveznost naložiti, pa je po svojih zastopnikih izjavila in po državnih predstavnikih večkrat potrdila, da bo strogo zavarovala narodne manjšine, ki so v njeni državni zvezi, ter jim dala vse pravice, toda te svoje slovesne obljube ni držala. Avstrija pa je v mirovni pogodbi, ki jo je podpisala, prevzela nase pravno obvezo, da bode svoje narodne manjšine zaščitila, toda te svoje dolžnosti ne izpolnjuje. Koroški Slovenci še vedno čakajo na zaščito, ki bi jim jo avstrijska republika morala dati. Čakajo na slovenske osnovne šole — nimajo še nobene. Čakajo na pravico slovenskega jezika, da dobi svoje mesto na sodnji in v drugih uradih — dozdej so čakali zaman. Čakajo na to, da se jim da možnost lastnega kulturnega življenja in prosvetnega napredka: mesto tega se jim vsiljuje nemški jezik in našemu slovenstvu tuja kultura. Obveznosti, ki jih je v mirovni pogodbi prevzela Avstrija napram Slovincem, so samo na papirju; mesto da bi slovensko manjšino zaščitila, pa jo drzno in kruto

ponemčuje. Avstrijskim Nemcem ni prav nič po godu, ako se kdo bolj pobriga za stanje Slovencev v Avstriji. Tako zanimanje, ki je mednarodno-pravno dovoljeno in ki ga oni v obilni meri kažejo z ozirom na Nemce v Jugoslaviji, takoj ožigosajo kot jugoslovansko vo-hunstvo. Da, celo lastnim državljanom slovenske narodnosti to zamerjajo. Koroški deželni poslanec in voditelj Slovencev župnik Starc se je malo pobrigal za razmere med avstrijsko slovensko manjšino v Radgoni in sosednih krajih. Z lastnim osebnim opazovanjem je ugotovil, da Slovenci v teh krajih nimajo ne slovenskih šol ne slovenskih pridig po cerkvah, da jim torej ne državna ne cerkvena oblast ne da pravic, ki jim pripadajo. To je avstrijske nemške nestrpnosti ozlovoljilo in razkačilo.

Enake pravice manjšin — enake dolžnosti držav.

Varstvo narodnih manjšin je velevažno vprašanje mednarodne politike. Oč rešitve tega vprašanja je v veliki meri odvisen obstoj in ohranitev miru v Evropi in na svetu. Zato bi Zveza narodov morala rešitev te važne zadeve vzeti energično v svoje roke. Druge mednarodne inštanice, ki bi v tej stvari bila pristojna, sedaj še ni. Da se to vprašanje pravilno in zadovoljivo reši, mora predvsem prenehati neupravičena delitev narodnih manjšin na zaščitene in nezaščitene. Zakaj so zaščiteni Italijani v naši državi, niso pa zaščiteni Slovenci in Hrvati v Italiji? Ako ni zoper suverenost (vrhovno neodvisnost) manjših držav — Čehoslovaške, Jugoslavije itd. —, da se jim je naložila pravna obveza varstva narodnih manjšin, kako bi to moglo biti zoper suverenost Italije?! Torej pravna zaščita vseh narodnih manjšin — pravna obveznost vseh držav, ki imajo narodne manjšine. Zveza narodov bi morala nadalje strogo kontrolirati, ali in kako posamezne države izvršujejo svojo pravno obveznost narodno-manjšinskega varstva. Država, ki vrši nad manjšino kot tujim rodom nasilje, je po mnenju Macdonalda, angleškega ministrskega predsednika, nesposobna ter se onemogočuje za vladanje in upravljanje tujega rodu. Vladanje in upravljanje zemlje, ki je s tem rodom naseljena, naj bi se dala istorodni državi.

„Slov. Gospodar“ stane:

celoletno 32 Din,
polletno 16 Din,
četrtletno 9 Din.

Demokratski kandidat za bodočega predsednika Zedinjenih držav Franklin Roosevelt.